

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૧૪૪૫/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૯૪૦/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૯૯૪૧/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૮૪૪૪/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૮૭૬૦/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૩૯/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૮૧૪૫/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૭૦૭૩/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૨૦૦૮/૨૦૧૭

થી

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૨૦૧૧/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૦૧૧૫/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૨૨૬૭/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૬૯૩૭/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૬૯૪૧/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૫૫૯૭/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૨૩૦૯૮/૨૦૧૭

વિથ

સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૭૨૨૩/૨૦૧૭

વિથ

સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૧૫૦૧૩/૨૦૧૭

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭

વિથ

સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૪૫૭૦/૨૦૧૭

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭

વિથ

સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૪૬૩૬/૨૦૧૭

ઈન

સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૩૭/૨૦૧૭

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા

૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના

=====

મોનિકાબેન ઘનશ્યામભાઈ પટેલ અને ૧૭....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને ૧૩....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ - ૧૮ તરફથી શ્રી જી.એમ. જોશી, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી સુશ્રી દિવ્યાંગના ઝાલા, એજુપી સાથે સરકારી
વકીલ સુશ્રી મનીષા લવકુમાર

સામાવાળા(ઓ) નં. ૩ - ૫, ૭ - ૧૦ તરફથી શ્રી એચ.એસ. મુનશા, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧૧ - ૧૪ તરફથી શ્રી જીત જે. ભટ્ટ, વકીલ

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ - ૯ માટે ડી.એસ. દ્વારા નોટિસ બજવણી થયેલ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એન.વી. અંજારિયા

તારીખ : ૨૩/૦૨/૨૦૧૮

સીએવી ચુકાદો

આ પિટિશનોમાં સમાન હકીકતો અને એકસરખા મુદ્દાઓ સંકળાયેલા હતા. આ સંયુક્ત ચુકાદા દ્વારા તેનો નિકાલ કરવા માટે તેની એકસાથે સુનાવણી કરવામાં આવી હતી. જેમાં સોગંદનામા અને દસ્તાવેજો (પ્લીડિંગ્સ) પૂર્ણ થયા હતા તેવી સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭માં તથા સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૧૪૪૫/૨૦૧૭માં દલીલો કરવામાં આવી હતી.

૨. સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭માં દાખલ કરવામાં આવેલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૪૫૭૦/૨૦૧૭ તેમજ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૩૭/૨૦૧૭માં દાખલ કરવામાં આવેલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૪૬૩૬/૨૦૧૭, જે વચગાળાની રાહત રદ કરવા માટેની હતી, તે આ ચુકાદો આપવામાં આવતાં હવે અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી. જ્યાં સુધી સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૫૦૧૩/૨૦૧૭નો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી અરજદાર પસંદગી પામેલ ઉમેદવાર હતા અને તેઓ સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭માં પક્ષકાર સામાવાળા તરીકે જોડાવા માંગતા હતા. પિટિશનમાં રહેલ વિવાદ અને તકરારના સંદર્ભમાં અરજદારની સ્થિતિ જોતાં, એ વાતનો ઇનકાર કરી શકાય નહીં કે પિટિશનના પરિણામમાં અરજદારનું સીધું હિત રહેલું છે. તેથી, અરજદાર હિત

ધરાવતી વ્યક્તિ હોવાને કારણે જરૂરી અને યોગ્ય પક્ષકાર બનતાં હોવાથી, સિવિલ અપિલકેશન નં. ૧૫૦૧૩/૨૦૧૭ મંજૂર કરીને તેમને સ્પેશિયલ સિવિલ અપિલકેશન નં. ૬૯૫૩/૨૦૧૭માં પક્ષકાર સામાવાળા તરીકે જોડાવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. રજિસ્ટ્રીએ મુખ્ય પિટિશનના કોઝ-ટાઈટલમાં સુધારા દ્વારા પક્ષકાર તરીકે જોડવાની પરવાનગી આપવાની રહેશે.

૩. તમામ અરજદારો ગ્રામ સેવકની જગ્યાઓ માટેના દાવેદારો હતા. પસંદગી યાદીમાં તેમના નામો ન આવતાં અરજદારો વ્યથિત થયા હતા. તેમણે પસંદગી યાદીમાંથી તેમના નામો કમી કરવાના નિર્ણયને રદ કરવાની અરજ કરી હતી અને સામાવાળા(ઓ)ને તેમને નિમણૂક આપવાનો નિર્દેશ કરવાની વધુમાં અરજ કરી હતી.

૩.૧ સામાવાળા – જિલ્લા પંચાયત સેવા પસંદગી સમિતિએ ગ્રામ સેવકની જગ્યાઓ પર ભરતી પ્રક્રિયા હાથ ધરવા માટે નવેમ્બર, ૨૦૧૬માં જાહેરાત બહાર પાડી હતી, જેના અનુસંધાને અરજદારોએ ઓન-લાઈન અરજી કરી હતી. અરજદારોએ તારીખ ૧૮મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૭ના રોજ લેવાયેલી લેખિત પરીક્ષા પાસ કરી હતી. ત્યારબાદ કાં તો દસ્તાવેજોની ચકાસણીના તબક્કે અથવા જે તબક્કે અરજદારોને ઈન્ટરવ્યુ માટે બોલાવવાના હતા તે તબક્કે, તેમને અપાત્ર ગણવામાં આવ્યા હતા, પરિણામે, પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવેલી આખરી યાદીમાં તેમના નામો આવ્યા ન હતા, અથવા જ્યાં આવ્યા હતા ત્યાં, તેમને મૌખિક ઈન્ટરવ્યુ માટે બોલાવવા અંગે કોઈ જાણ કરવામાં આવી ન હતી.

૩.૨ જાહેરાતમાં સદર જગ્યા માટે જરૂરી શૈક્ષણિક લાયકાત અન્ય બાબતોની સાથે કૃષિમાં ડિપ્લોમા અથવા ગ્રામીણ અભ્યાસમાં સ્નાતક (બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ) હોવાનું નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું હતું. તે પંચાયત, ગ્રામ ગૃહનિર્માણ અને ગ્રામ વિકાસ વિભાગના તારીખ ૩૦મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪ના જાહેરનામા અનુસાર પ્રસિદ્ધ થયેલા 'ગ્રામ સેવક, વર્ગ-૩, ઇન ધ સુપીરીયર પંચાયત સર્વિસ રિફ્રેશમેન્ટ રૂલ્સ, ૨૦૧૪' તરીકે ઓળખાતા લાગુ સદર નિયમો મુજબ હતું. સદર જગ્યા પર નિમણૂક માટેની પાત્રતા પ્રદાન કરતો નિયમ ૩ નીચે મુજબ પુનઃ રજૂ કરવામાં આવે છે.

“૩. નિયમ-૨માં જણાવેલ જગ્યા પર સીધી પસંદગી દ્વારા નિમણૂક માટે પાત્ર બનવા માટે, ઉમેદવાર –

(અ)

(બી) નીચે મુજબની લાયકાત ધરાવતો હોવો જોઈએ-

(૧) ભારતમાં કેન્દ્રીય અથવા રાજ્ય અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત અથવા સમાવિષ્ટ કોઈપણ યુનિવર્સિટીમાંથી અથવા તે તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત અન્ય કોઈપણ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાંથી અથવા યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન એક્ટ, ૧૯૫૬ની કલમ ૩ હેઠળ ડીમ્ડ યુનિવર્સિટી તરીકે જાહેર કરાયેલ સંસ્થામાંથી મેળવેલ બે વર્ષ અથવા ત્રણ વર્ષનો ડિપ્લોમા ઇન એગ્રીકલ્ચર અથવા બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ;

(૨) ગુજરાત મુલ્કી સેવા વર્ગીકરણ અને ભરતી (સામાન્ય) નિયમો, ૧૯૬૭માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબનું કમ્પ્યુટર અપ્લિકેશન્સનું મૂળભૂત જ્ઞાન; અને

(૩) ગુજરાતી અથવા હિન્દી અથવા બંનેનું પર્યાપ્ત જ્ઞાન.”

૩.૩ આમ, નિયમ ૩ ના ખંડ (બી) નો પેટા-ખંડ (૧) ઉમેદવાર દ્વારા ધરાવવાની શૈક્ષણિક લાયકાતોનો ઉલ્લેખ કરે છે. તે કેન્દ્રીય અથવા રાજ્ય અધિનિયમ હેઠળ સ્થાપિત અથવા યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન એક્ટ, ૧૯૫૬ની કલમ ૩ હેઠળ ડીમ્ડ યુનિવર્સિટી તરીકે જાહેર કરાયેલ યુનિવર્સિટીમાંથી મેળવેલ બે વર્ષ અથવા ત્રણ વર્ષનો ડિપ્લોમા ઇન એગ્રીકલ્ચર અથવા બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ છે.

૩.૪ પિટિશનોના આ જૂથમાં વિવાદ અરજદારો દ્વારા મેળવવામાં આવેલ બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી (ડિગ્રી) ના સંદર્ભમાં અને તેના સંબંધમાં ઉદ્ભવે છે કે શું તેમની પદવી પ્રશ્નવાળી જગ્યાના હેતુ માટે સ્વીકાર્ય પદવી કહી શકાય કે કેમ.

૩.૫ અરજદારો હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ સાથે સંલગ્ન મહિલા ગ્રામ વિદ્યાપીઠ, નારદીપુર ખાતેથી ગૃહ વિજ્ઞાન (હોમ સાયન્સ) ના વિષયોમાં બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી ધરાવતા હતા. કેટલાક કિસ્સાઓમાં પદવી પ્રમાણપત્રોમાં સદર પદવીનો ઉલ્લેખ બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ (હોમ સાયન્સ) તરીકે કરવામાં આવ્યો હતો, જ્યારે કેટલાક કિસ્સાઓમાં 'હોમ સાયન્સ' શબ્દો જોડ્યા વિના બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ તરીકે ઉલ્લેખ

કરવામાં આવ્યો હતો. જ્યાં પદવીના વર્ણનમાં તે દર્શાવવામાં આવ્યું ન હતું ત્યાં પણ, નિર્વિવાદપણે, અરજદારોએ હોમ સાયન્સના વિષયોનો અભ્યાસ કર્યો હતો જે તેમની ગુણપત્રકો (માર્ક્શીટ્સ) પરથી સ્પષ્ટ થતું હતું.

૩.૬ જે સામાન્ય કારણોસર દરેક અરજદારોને પાત્રતા આપવાનો અને પરિણામે ભરતી પ્રક્રિયામાં આગળ ભાગ લેવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો તે એ હતું કે તેમની બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી હોમ સાયન્સના વિષયો ધરાવતા અભ્યાસક્રમમાં મેળવવામાં આવી હતી.

૪. સંબંધિત પિટિશનોમાં અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જી.એમ. જોશી, વિદ્વાન વકીલ શ્રી ટી.આર. મિશ્રા, વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ.એસ. અસ્થાવદી, વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી શૈલી કાપડિયા અને વિદ્વાન વકીલ શ્રી ડી.કે. વૈદ્યને, સામાવાળા – રાજ્ય અને તેના સત્તાધિકારીઓ તરફથી વિદ્વાન મદદનીશ સરકારી વકીલ સુશ્રી દિવ્યાંગના ઝાલાની સહાયતા મેળવતા વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી મનીષા લવકુમારને, જ્યારે જિલ્લા પંચાયત સેવા પસંદગી સમિતિ તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી એચ.એસ. મુનશાને અને યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશન તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી મિતુલ શેલતને સાંભળવામાં આવ્યા. નવા ઉમેરાયેલા સામાવાળા તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જીત ભટ્ટને પણ સાંભળવામાં આવ્યા.

૪.૧ અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલોએ ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારો દ્વારા ધરાવવામાં આવતી બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવીને માન્ય ન ગણવાનું સામાવાળા(ઓ)નું વલણ નિયમમાં નિર્ધારિત જોગવાઈથી વિરુદ્ધનું

હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિયમમાં માત્ર બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝની પદવીની જ વિચારણા કરવામાં આવી હતી અને તેનાથી આગળ કશું જ નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારોની પદવી હોમ સાયન્સના વિષયોમાં હોવાના કારણોસર તેમને પાત્ર ન ગણવા માટે સામાવાળા(ઓ) નિયમમાં પોતાની રીતે અર્થઘટન ઉમેરી શકે નહીં. તેમણે એવી રજૂઆત કરી હતી કે આ બાબત નિયમ ફરીથી લખવા સમાન છે. અરજદારોની રજૂઆત મુજબ જ્યારે ભરતી પ્રક્રિયાના મધ્યમાં ઉપરોક્ત કારણોસર તેમને અપાત્ર ગણવામાં આવ્યા અને ઈન્ટરવ્યુ માટે બોલાવવામાં ન આવ્યા, ત્યારે તેનો અર્થ એવો થયો કે પ્રક્રિયાની વચ્ચે જ માપદંડ બદલી નાખવામાં આવ્યા હતા.

૪.૨ વધુમાં અરજદારોની એવી રજૂઆત હતી કે તેમને બાકાત રાખવા તે ભેદભાવપૂર્ણ હતું અને તે બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી ધરાવતા એક જ વર્ગના ભાગલા પાડીને કરવામાં આવેલ અતાર્કિક વર્ગીકરણ હતું, જેણે બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૬ હેઠળના અરજદારોના અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હતું. એવી અન્ય એક રજૂઆત પણ કરવામાં આવી હતી કે ગ્રામ સેવકની જગ્યા માટેના નિયમોમાં વર્ષ ૧૯૬૭માં, ત્યારબાદ ૧૯૮૨માં, વધુમાં વર્ષ ૧૯૯૮માં સુધારા અને ફેરફારો કરવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ ૨૦૧૪ના પ્રવર્તમાન નિયમો અમલમાં લાવવામાં આવ્યા હતા. અગાઉના નિયમોમાં કૃષિ વિષયોમાં બેચલર્સ ઈન રૂરલ સ્ટડીઝની લાયકાતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો, જોકે ૨૦૧૪ના નિયમોમાં વધારાના કોઈપણ શબ્દો ઉમેર્યા વગર બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝની લાયકાતનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, અને ૧૯૯૮ના નિયમોમાં

ઉલ્લેખિત “કૃષિ” શબ્દ સ્પષ્ટપણે ગેરહાજર હતો. તેથી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે નિયમ બનાવનાર સત્તાધિકારીનો તેવો જ આશય હતો.

૪.૩ બીજી બાજુ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ તેમજ પસંદગી સમિતિ તરફથી વિદ્વાન વકીલે ગ્રામ સેવકો દ્વારા બજાવવાની ફરજોના પ્રકાર અને સ્વરૂપ પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ગ્રામ સેવકો કૃષિ ક્ષેત્રનું જ્ઞાન ધરાવતા હોય તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રાજ્યને ઉમેદવારોની પાત્રતા અને યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે લાયકાતની વિગતોમાં ઊંડાણપૂર્વક જવાનો અધિકાર છે અને તે હેતુ માટે, ઉમેદવારો દ્વારા મેળવવામાં આવેલી પદવીમાં અભ્યાસ કરેલા વિષયોની વિગતોની પણ તપાસ કરી શકે છે.

૪.૪ સામાવાળા નં. ૧ – રાજ્યે પોતાના પ્રત્યુત્તરમાં એવી દલીલ કરી હતી કે સદર જગ્યા માટેની ભરતી પ્રક્રિયા ૩૩ જિલ્લાઓમાં હાથ ધરવામાં આવી હતી. નિમણૂક પામનાર ગ્રામ સેવકોએ ગ્રામીણ વ્યવસ્થામાં કામ કરવાનું હતું. માંગણાપત્રો મેળવ્યા બાદ અને ત્યારબાદ રાજ્ય સરકારની મંજૂરી મેળવ્યા પછી પ્રક્રિયા શરૂ કરવામાં આવી હતી. લેખિત પરીક્ષા લેવામાં આવી હતી ત્યારબાદ ઉમેદવારોની પાત્રતા નક્કી કરવા માટે દસ્તાવેજોની ચકાસણી કરીને આખરી મેરિટ યાદી તૈયાર કરવાની હતી. તમામ ઉમેદવારોએ હોમ સાયન્સમાં જ બેચલર ડિગ્રી મેળવી હોવાથી, તેમને પાત્ર ગણવામાં આવ્યા ન હતા.

૪.૫ રાજ્ય સરકાર વતી વધારાનું સોગંદનામું દાખલ કરીને જણાવવામાં આવ્યું હતું કે ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી અને એવી માહિતી પ્રાપ્ત થઈ હતી કે બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝનો અભ્યાસક્રમ અને અરજદારો દ્વારા ધરાવવામાં આવતી હોમ સાયન્સના વિષયોમાં બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવીનો અભ્યાસક્રમ તદ્દન અલગ હતા. બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝના અભ્યાસક્રમમાં એગ્રોનોમી પેપર-૧ સોઈલ સાયન્સ એન્ડ સોઈલ મેનેજમેન્ટ, ઇન્ટ્રોડક્ટરી એનિમલ હસબન્ડ્રી એન્ડ ડેરી સાયન્સ, બેઝિક પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ હોર્ટિકલ્ચર, પ્રિન્સિપલ્સ ઓફ ક્રોપ પ્રોડક્શન, હેલ્થ એન્ડ સેનિટેશન, વોટર મેનેજમેન્ટ ઇન એગ્રીકલ્ચર, એગ્રીકલ્ચર ડેવલપમેન્ટ એન્ડ ઇનોવેટિવ એપ્રોચ, એનિમલ હેલ્થ, ડેરી સાયન્સ, મોર્ડન સ્ટ્રીમ ઓફ એક્સટેન્શન એજ્યુકેશન, ઇન્સ્ટિટ્યૂટ્સ ઓફ સોશિયલ ડેવલપમેન્ટ, મોર્ડન સ્ટ્રીમ ઓફ હોર્ટિકલ્ચર, નર્સરી મેનેજમેન્ટ એન્ડ ફોરેસ્ટ્રી, ફાર્મ મેનેજમેન્ટ એન્ડ પ્લાનિંગ, પ્લાન્ટ બ્રીડિંગ, એગ્રીકલ્ચરલ કેમિસ્ટ્રી, વગેરે વિષયોનો સમાવેશ થતો હતો, જ્યારે બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝ (હોમ સાયન્સ) આ વિષયો સાથે મેળવેલી પદવી હતી - હોમ સાયન્સ, ક્લોથિંગ એન્ડ ટેક્સટાઈલ, ડાયેટ થેરાપી, ચાઈલ્ડ ડેવલપમેન્ટ, ફૂડ માઈક્રોબાયોલોજી, હોમ સાયન્સ એક્સટેન્શન એજ્યુકેશન, વર્લ્ડ રિલિજિયન્સ, પોલિટિકલ સાયન્સ અને ડેઝર્ટેશન (નિબંધ).

૪.૬ જિલ્લા પંચાયત સેવા પસંદગી સમિતિએ પોતાના પ્રત્યુત્તરમાં રજૂઆત કરી હતી કે દસ્તાવેજોની ચકાસણીના તબક્કે, એવું જણાયું હતું કે અરજદારો હોમ

સાયન્સના વિષયોમાં બેચલર ઓફ રૂલ સ્ટડીઝની લાયકાત ધરાવતા હતા. બંને સામાવાળા(ઓ)એ એવી દલીલ કરી હતી કે અરજદારોએ કૃષિને લગતા વિષયોનો અભ્યાસ કર્યો ન હોવાથી, જે તેમની ફરજોનું ક્ષેત્ર બનવાનું હતું, તેથી તેઓ ગ્રામ સેવક તરીકે કામ કરવા માટે જરૂરી જ્ઞાન ધરાવતા હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૪.૭ રાજ્ય સરકાર દ્વારા તારીખ ૧૦મી નવેમ્બર, ૨૦૦૦ના તેના ઠરાવમાં ગ્રામ સેવકોની ફરજો અને કાર્યો સ્પષ્ટપણે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યા છે, જે સોગંદનામા સાથે જોડેલ છે. ગ્રામીણ કૃષિ અર્થતંત્રમાં ગ્રામ સેવકો અત્યંત મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે. રાજ્ય સરકારની કૃષિ સંબંધિત વિવિધ નીતિઓનો અમલ તેમના દ્વારા કરવામાં આવે છે. તેઓ પાયાના સ્તરે ખેડૂતો અને સરકારી સત્તાધિકારીઓ વચ્ચે નોડલ એજન્સી તરીકે કામ કરીને દેખરેખ અને સલાહકારી કાર્યો કરે છે. પાક-કાપણીના પ્રયોગો કરવા, વૈજ્ઞાનિક સંશોધન, સબસિડી પૂરી પાડવી વગેરે જેવા કામો ગ્રામ સેવકો મારફતે હાથ ધરવામાં આવે છે. બિયારણની પસંદગી, માટીના નમૂના, જંતુનાશકો, કીટનાશકો વગેરેના ઉપયોગ સંબંધિત ખેડૂતોના પ્રશ્નોનું નિરાકરણ લાવવામાં ગ્રામ સેવકો તેમને મદદ કરે છે. ગ્રામ સેવકો, વૈજ્ઞાનિક માહિતી અને સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને, જમીન સુધારણા, પ્રયોગશાળામાં પાણીનું પૃથક્કરણ વગેરે હાથ ધરવા સહિતની સુવિધાઓનો ઉપયોગ સુનિશ્ચિત કરીને કૃષિ વિકાસ હાંસલ કરવામાં મદદ કરે છે.

૫. આમ આ તમામ કેસોમાં ઉદ્ભવતો મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે શું સંબંધિત નિયમમાં વધુ કોઈ સ્પષ્ટતા વિના બેચલર ઈન રૂલ સ્ટડીઝની પદવી હોવાની લાયકાત

નિર્ધારિત કરવામાં આવી હોવા છતાં, અરજદારોની બેચલર ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી હોમ સાયન્સના વિષયોમાં હોવાના કારણોસર સામાવાળા(ઓ) તેમને પાત્રતાના દાયરામાંથી બાકાત કરી શક્યા હોત કે કેમ.

૫.૧ ચોક્કસ જગ્યા માટે લાયકાત નિર્ધારિત કરવા અને પાત્રતા અંગે નિર્ણય લેવાના નોકરીદાતાના ક્ષેત્ર તેમજ તે ક્ષેત્રમાં અદાલતોની ભૂમિકાને લગતા મુદ્દાઓ સંબંધિત કાયદાના સિદ્ધાંતો કોઈ નવો વિષય નથી. પરિમાણોનું અવલોકન કરતાં, **સંજય કુમાર મુંજાલ વિરુદ્ધ ચેરમેન, યુપીએસસી [(૨૦૦૬) ૮ એસસીસી ૪૨]** માં સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ આર્કિયોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયામાં સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ આર્કિયોલોજિસ્ટની જગ્યા માટે ધરાવવાની લાયકાત અંગેનો મુદ્દો હતો, જ્યાં એવી જરૂરિયાત હતી કે ઉમેદવાર પુરાતત્વમાં ડિપ્લોમા સાથે ત્રણ વર્ષનો ક્ષેત્રિય અનુભવ અથવા પુરાતત્વમાં પાંચ વર્ષનો ક્ષેત્રિય અનુભવ અને સ્મારકો તથા પ્રાચીન અવશેષોનું જ્ઞાન ધરાવતો હોવો જોઈએ. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે એપિગ્રાફી (શિલાલેખ વિદ્યા) નો અનુભવ પુરાતત્વના ક્ષેત્રિય અનુભવ તરીકે ગણવાપાત્ર હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે પબ્લિક સર્વિસ કમિશન તેમજ આર્કિયોલોજિકલ સર્વે ઓફ ઇન્ડિયાના એ વલણને સ્વીકાર્યું હતું કે પુરાતત્વ અને શિલાલેખ વિદ્યા એ બે અલગ-અલગ વિદ્યાશાખાઓ છે. તેથી સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે શિલાલેખ વિદ્યાનો ક્ષેત્રિય અનુભવ સદર જગ્યા માટે જરૂરી લાયકાતને સંતોષતો નથી. **સંજય કુમાર મુંજાલ (ઉપર મુજબ)** માં જણાવેલ સિદ્ધાંત એવો હતો કે વડી

અદાલતો બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ અને ૩૨ હેઠળના પોતાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે, સામાન્ય રીતે ચોક્કસ જગ્યા ધરાવવા માટે લાયકાત નિર્ધારિત કરવાનો નિર્દેશ નોકરીદાતાને આપતી નથી. સર્વોચ્ચ અદાલતે કાયદાની સ્થિતિ આ મુજબ જણાવી હતી, “તે માટેનો અંતિમ નિર્ણય માત્ર સંબંધિત સત્તાધિકારી જ લઈ શકે છે”.

૫.૨ ગણપત સિંહ ગંગારામ સિંહ રાજપૂત વિરુદ્ધ ગુલબર્ગા યુનિવર્સિટી [(૨૦૧૪) ૩ એસસીસી ૭૬૭] માં માસ્ટર ઓફ કમ્પ્યુટર અપ્લિકેશન માટે લેક્ચરરની જગ્યા સહિત વિવિધ વિષયોમાં વિવિધ જગ્યાઓ ભરવા માટે જાહેરાત આપવામાં આવી હતી. સંબંધિત વિષયમાં અનુસ્નાતક પદવી (પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિગ્રી) હોવાની જરૂરિયાત જણાવવામાં આવી હતી. ગણિતમાં માસ્ટર્સ ડિગ્રી ધરાવતા અપીલકર્તા – ગણપત સિંહની ભલામણ કરવામાં આવી હતી અને તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સદર ભલામણ અયોગ્ય ઉમેદવારની હતી અને તે સ્વીકારી શકાય નહીં. એવું અવલોકન કરીને ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, “અપીલકર્તા કમ્પ્યુટર અપ્લિકેશનમાં માસ્ટર્સ ડિગ્રી ધરાવતા ન હોવાથી તેઓ એમસીએમાં લેક્ચરર તરીકે નિમણૂક માટે વિચારણા મેળવવા હકદાર ન હતા. જ્યારે એમસીએમાં માસ્ટર્સ ડિગ્રી ધરાવતો ઉમેદવાર ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે બોર્ડ ઓફ એપોઇન્ટમેન્ટે તે વિષયમાં નિમણૂક માટે એક અયોગ્ય અને અપાત્ર વ્યક્તિની પસંદગી કરી તે વાત

સંપૂર્ણપણે સમજની બહાર છે. તેથી તેની ભલામણો ગેરકાયદેસર અને અમાન્ય છે”.

૫.૩ જ્યાં શૈક્ષણિક નિષ્ણાતો કોઈ ચોક્કસ રીતે અભિપ્રાય આપે છે, ત્યાં અદાલત આવા નિષ્ણાતના દ્રષ્ટિકોણને સ્વીકારશે. આ સિદ્ધાંત માટે, **રાજબીર સિંહ દલાલ (ડૉ.) વિરુદ્ધ ચૌધરી દેવી લાલ યુનિવર્સિટી [(૨૦૦૮) ૯ એસસીસી ૨૮૪]** ના ચુકાદાને હાલના કેસના સંદર્ભમાં ઊલટા તર્ક સાથે લાગુ કરી શકાય છે. રીડરની જગ્યા માટે નિયમનો (રેગ્યુલેશન્સ) માં માસ્ટર્સ ડિગ્રીની આવશ્યકતા નિર્ધારિત કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તા રાજ્યશાસ્ત્ર (પોલિટિકલ સાયન્સ) માં એમ.એ. અને પીએચ.ડી. ધરાવતા હતા અને જાહેર વહીવટ (પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન) માં રીડરની જગ્યા પર તેમની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે શૈક્ષણિક નિષ્ણાતોએ પોલિટિકલ સાયન્સ અને પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશનને એક જ વિદ્યાશાખા ગણી હતી અને પોલિટિકલ સાયન્સમાં એમ.એ. અને પીએચ.ડી. ધરાવતા મોટી સંખ્યામાં લોકો પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન વિભાગમાં શિક્ષકો તરીકે કામ કરતા હતા અને તેનાથી વિપરીત પણ હતું. જાહેર વહીવટ અને રાજ્યશાસ્ત્રને એકબીજાના સ્થાને વાપરી શકાય તેવા અને પરસ્પર સંબંધિત ગણવામાં આવ્યા હતા. સદર કેસમાં રેગ્યુલેશન્સમાં “લેક્ચરરની જગ્યા માટે સંબંધિત વિષય” માં માસ્ટર્સ ડિગ્રીની જોગવાઈ હતી, પરંતુ રીડરની જગ્યા માટે તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો. સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું ઠરાવીને આ વિસંગતતા દૂર કરી હતી કે

રીડરની જગ્યા માટેની લાયકાતોમાં પણ “સંબંધિત વિષય” નો ખ્યાલ સમજવો પડશે.

૫.૪ તારીખ ૨૨મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૪ના રોજ નિર્ણય લેવાયેલ સ્પેશિયલ સિવિલ અપ્લિકેશન નં. ૨૩૧/૨૦૧૩ અને સંલગ્ન પિટિશનો એવા ચૌધરી કુલદીપ પ્રવીણકુમાર વિરુદ્ધ અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન માં, અરજદારો હિમાચલ પ્રદેશની રાજ્ય બહારની યુનિવર્સિટી એવી માનવ ભારતી યુનિવર્સિટી, સોલનમાંથી ડિપ્લોમા ધરાવતા હોવાના કારણોસર તેમને મલ્ટી પર્પઝ હેલ્થ વર્કર અથવા સેનિટરી ઇન્સ્પેક્ટરની જગ્યા પર ફરજ પર હાજર થવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. અદાલતે એ મુદ્દાની તપાસ કરી હતી કે શું સત્તાધિકારીઓ સદર માનવ ભારતી યુનિવર્સિટી દ્વારા આપવામાં આવેલ ડિપ્લોમાને સ્વીકાર ન કરવામાં વાજબી હતા કે જેથી મલ્ટી પર્પઝ હેલ્થ વર્કરની જગ્યા પર નિમણૂકના હેતુ માટે સદર યુનિવર્સિટીની લાયકાતને માન્યતા ન આપી શકાય. અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે, “જોકે એવું માની લઈએ કે ઉમેદવારોએ સંબંધિત યુનિવર્સિટી દ્વારા જારી કરાયેલ ગુણપત્રક રજૂ કર્યું છે, જેમ કે હાલના કેસમાં માનવ ભારતી યુનિવર્સિટી, જે સંબંધિત રાજ્યના કાયદા હેઠળ સ્થાપિત થયેલ છે, તો શું સામાવાળા-કોર્પોરેશન જેવા નોકરીદાતા પ્રશ્નવાળી નિમણૂકના હેતુ માટે આવા ડિપ્લોમાનો સ્વીકાર કરવાનો ઇનકાર કરી શકે છે. આમ તેનો સંદર્ભ ઉમેદવારની તાલીમના પાસા અને પ્રશ્નવાળી જગ્યા માટે ઉમેદવારની યોગ્યતા સાથે રહેલો છે”.

૫.૪.૧ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે નોકરીદાતા લાયકાત અને પાત્રતાના સંદર્ભમાં યોગ્યતાની તપાસ કરવાના પોતાના અધિકારમાં હતા અને આ બાબત માત્ર ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમના પ્રમાણપત્રના આધારે જ નહીં, પરંતુ ઉમેદવારે લીધેલી તાલીમના સ્વરૂપના સંદર્ભમાં નક્કી કરી શકાય છે. અદાલતે ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે જો કોઈ લાયકાત અથવા તાલીમના પાસાના સંદર્ભ વિના આવા ડિપ્લોમાના આધારે ઉમેદવારની પસંદગી કરવામાં આવે, તો તે જાહેર હિતની વિરુદ્ધ હશે. તે કેસમાં નાગરિક સુવિધાઓ પૂરી પાડવા માટે લોકોની સેવા અર્થે નાગરિક સંસ્થા તરીકે સામાવાળા-કોર્પોરેશન દ્વારા સદર જગ્યાઓ ભરવાની હતી. અદાલતે જણાવ્યું હતું કે જો યોગ્ય રીતે તાલીમ ન પામેલા અથવા યોગ્ય ન હોય તેવા ઉમેદવારોની નિમણૂક કરવામાં આવે, તો તે વિપરીત પરિણામ આપનારું (કાઉન્ટર પ્રોડક્ટિવ) સાબિત થશે.

૫.૫ એ બાબત પર ભાર મૂકવો જરૂરી છે કે અભ્યાસ કરેલા વિષયોની સુસંગતતા એ પ્રશ્નવાળી જગ્યા માટેની લાયકાતમાં સમાવિષ્ટ કરવાનો હંમેશા એક માપદંડ હોઈ શકે છે. પ્રશ્નવાળી જગ્યા માટે શૈક્ષણિક લાયકાત તરીકે ગણવામાં આવતી અને સ્વીકારવામાં આવતી પદવી અથવા ડિપ્લોમાનો ભાગ બનતા અભ્યાસક્રમની વિગતો એ સુસંગત બાબતો છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જે જગ્યા પર નિમણૂક કરવાની છે તેના સંદર્ભમાં પાત્રતા અને યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે અભ્યાસક્રમની વિગતોની તપાસ કરવામાં નોકરીદાતા વાજબી ગણાશે. આવા પ્રકારની ચકાસણી નોકરીદાતા દ્વારા અસ્વીકાર્ય હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૫.૬ હાલના કેસ પર પાછા ફરતાં, એ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે ગ્રામ સેવકની જગ્યા પર નિમણૂક પામનારાઓએ ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં કામ કરવાનું રહેશે અને તેમની સેવાઓ કૃષિ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાં ઉપયોગમાં લેવાશે. ઉપર જણાવેલ જોબ ચાર્ટ કે જેમાં ગ્રામ સેવકની ફરજોના પ્રકાર અને સ્વરૂપનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો તે દર્શાવે છે કે નિમણૂક પામનાર વ્યક્તિ માટી અને કૃષિ સંબંધિત જ્ઞાન તેમજ તે ક્ષેત્રમાં તાલીમ ધરાવતી હોવી જોઈએ. જ્યારે હોમ સાયન્સને લગતા વિષયોમાં ગ્રામીણ અભ્યાસની પદવી મેળવવામાં આવી હોય, ત્યારે મેળવેલ શિક્ષણ અને તાલીમ સંપૂર્ણપણે અલગ ક્ષેત્રમાં હશે અને તે વિષયોમાં થયેલો અભ્યાસ અપ્રસ્તુત બની રહેશે. તેથી, પાત્રતા નક્કી કરવામાં ગ્રામ સેવકની જગ્યા પર બજાવવાની ફરજો અને કાર્યોને યોગ્ય રીતે જ વિશેષ સંદર્ભ તરીકે ગણવામાં આવ્યા હતા.

૫.૭ જોકે પ્રસ્તુત કેસમાં, શૈક્ષણિક લાયકાત પૂરી પાડતો નિયમ 'સંબંધિત વિષય' નો ઉલ્લેખ કરવા માટે ચોક્કસ શબ્દોમાં ઘડાયેલ નથી, અને તે માત્ર “બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝ” નો જ સંદર્ભ આપે છે, તેમ છતાં અંતર્ગત સિદ્ધાંત એ છે કે ઉમેદવાર સદર જગ્યાને અનુરૂપ જરૂરી લાયકાત ધરાવતો હોવો જોઈએ. શૈક્ષણિક લાયકાતને સંબંધિત જગ્યાના સ્વરૂપ સાથે સુસંગત કરવી એ એક પાયાની કવાયત છે. તેમજ, આવી કવાયત શૈક્ષણિક સ્વરૂપની અને નિષ્ણાતોના ક્ષેત્રની છે. આ પ્રકારની નિષ્ણાત અને શૈક્ષણિક વિચારણાએ જ સામાવાળા(ઓ)ને સંબંધિત વિષયો સાથેની બેચલર્સ ડિગ્રીની સરખામણીમાં હોમ સાયન્સ વિષયો સાથે રૂરલ સ્ટડીઝમાં બેચલર્સ ડિગ્રી ધરાવતી વ્યક્તિઓની ઉમેદવારી ફગાવી

દેવા માટે માર્ગદર્શન આપ્યું છે. આ નિર્ણયમાં ગેરવાજબીપણા કે અતાર્કિકતાનું કોઈપણ તત્વ શોધી કાઢવું શક્ય નથી.

૫.૮ નિયમમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ બાબતથી વિચલન થયું હોવાની દલીલનો સામનો કરતાં, તેનાથી વિપરીત, નિયમનો ચોક્કસ હેતુ સાથે અમલ કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહી શકાય. જગ્યાની ફરજોના પ્રકાર અને સ્વરૂપ તેમજ કામના સ્વરૂપે સામાવાળા(ઓ)ના નિર્ણયને સમર્થન પૂરું પાડ્યું છે, જેણે બદલામાં, સદર જગ્યા માટે ઉમેદવારની યોગ્યતાને સુદ્રઢ બનાવી છે. હોમ સાયન્સ સાથે પદવી ધરાવતા તે ઉમેદવારોને નકારી કાઢવામાં, એક તરફ સદર જગ્યા અને તેની સાથે જોડાયેલી ફરજોના સ્વરૂપ તથા બીજી તરફ લાયકાતની વિગતો વચ્ચે હેતુપૂર્ણ સહ-સંબંધ સુનિશ્ચિત કરવામાં આવ્યો છે. તે નિયમનો સંપૂર્ણપણે સ્વીકાર્ય એવો એક પ્રકારનો હેતુપૂર્ણ અમલ છે, અને તેને ભાગ્યે જ નિયમથી વિચલન ગણી શકાય. નિયમના અમલની વિસંગતતા દૂર કરવી એ નિયમ ફરીથી લખવા સમાન નથી.

૬. ઉમેદવારોની ચકાસણી કરવી અને તેમના અભ્યાસનું નામ ભલે બેચલર્સ ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝ હોય, પરંતુ તેઓ હોમ સાયન્સમાં અભ્યાસ કર્યો હોવાની વિચારણાના આધારે તેમને બાકાત રાખવા, તે સ્પષ્ટપણે એક તાર્કિક ક્વાયત હતી, જે વાજબી નિર્ણય તરફ દોરી ગઈ હતી. તાર્કિકતા અને વાજબીપણાના ક્ષેત્રમાં થયેલી ક્વાયત કોઈ પણ સંજોગોમાં અનુચ્છેદ ૧૪નું ઉલ્લંઘન કરી શકે નહીં. આવી ક્વાયત જ્યારે જાહેર રોજગારના ક્ષેત્રમાં હોય, ત્યારે તે બંધારણના

અનુચ્છેદ ૧૬નું પણ ઉલ્લંઘન કરશે નહીં. અરજદારોની એ દલીલ પણ સ્વીકારી શકાય નહીં કે અગાઉના નિયમોમાં બેચલર્સ ઇન રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી સાથે “ફૂલિ” શબ્દ જોડાયેલો હતો અને ૨૦૧૪ના નિયમોમાં તે શબ્દ રદ કરવામાં આવ્યો હોવાથી, કોઈપણ વિષય-સામગ્રી સાથેની ગ્રામીણ અભ્યાસની કોઈપણ પદવી સ્વીકાર્ય ગણવામાં આવશે. નિયમને એવી રીતે વાંચવો અને અર્થઘટન કરવો જોઈએ કે જેથી તે સદર જગ્યાની આવશ્યકતા અને યોગ્યતા સાથે અસંગત ન બને. જગ્યા ધારક દ્વારા બજાવવાની ફરજોના સ્વરૂપ સાથે કોઈ મેળ ન ખાતો હોય તેવા નિયમનો અમલ કરવાનો નિયમ બનાવનાર સત્તાધિકારીનો આશય હોઈ શકે નહીં. હાલના કેસમાં કરવામાં આવ્યું છે તેમ બાકાત કરવાની પ્રક્રિયા દ્વારા પણ નિયમનો યોગ્ય અને હેતુપૂર્ણ અમલ પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.

૬.૧ એવો દ્રષ્ટિકોણ અપનાવીને દલીલ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે નિયમ સ્પષ્ટપણે હોમ સાયન્સના વિષયમાં બેચલર્સ ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝને બાકાત રાખતો નથી, ત્યારે આવી પદવી ધરાવતા ઉમેદવારોના વર્ગને અલગ તારવવો તે અમાન્ય વર્ગીકરણ સમાન ગણાશે. આ રજૂઆત બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪ હેઠળ માન્ય એવા વર્ગીકરણના ખ્યાલ અંગેની ગેરસમજ પર આધારિત હતી. દેખીતી રીતે સમાન જણાતા વ્યક્તિઓના વર્ગ સાથે અલગ વ્યવહાર માન્ય છે, જેમને આવા વિભાજન દ્વારા પ્રાપ્ત કરવાના ચોક્કસ હેતુના સંદર્ભમાં બે ભાગો અથવા વર્ગોમાં વિભાજિત કરવા જરૂરી હોય. સામાવાળા(ઓ) દ્વારા અમલમાં મુકાયેલ વર્ગીકરણ એ સુબોધ તફાવત (ઇન્ટેલિજિબલ

ડિફરન્શિયા - *intelligible differentia*) પર આધારિત વાજબી વર્ગીકરણ છે. જ્યારે સામાવાળા(ઓ)એ અરજદારોએ લીધેલી તાલીમ તેમને ગ્રામ સેવક તરીકે કામ કરવા માટે યોગ્ય બનાવશે નહીં તેવી વિચારણાના આધારે, તેમને ગ્રામ સેવકની જગ્યા પર નિમણૂક માટેના દાયરામાંથી બહાર રાખવા માટે તેમની પદવીની સામગ્રીની તપાસ કરી છે, ત્યારે સદર નિર્ણયને પ્રાપ્ત કરવા માંગતા ઉદ્દેશ્ય સાથે વાજબી સંબંધ રહેલો હતો.

૭. ઉપરોક્ત ચર્ચા અને કારણોસર, અરજદારો ગ્રામ સેવકની જગ્યા પર નિમણૂક મેળવવા માટે કોઈ અધિકારનો દાવો કરી શકતા નથી. અરજદારોની બેચલર ઓફ રૂરલ સ્ટડીઝની પદવી હોમ સાયન્સના વિષયોમાં મેળવવામાં આવી હોવાના કારણસર ગ્રામ સેવકની જગ્યા માટે અરજદારો દ્વારા ધરાવવામાં આવતી પદવીને સ્વીકાર્ય ન ગણવાનો અને પરિણામે તેમને ઇન્ટરવ્યુ માટે ન બોલાવવાનો સામાવાળા(ઓ)નો નિર્ણય સંપૂર્ણપણે તાર્કિક હતો. અરજદારોને કોઈ રાહત આપી શકાય નહીં. પિટિશનો ગુણદોષ વિનાની છે. પરિણામે, તમામ પિટિશનો આથી ફગાવી દેવામાં આવે છે. દરેક પિટિશનમાં નોટિસ રદ (ડિસ્ચાર્જ) કરવામાં આવે છે. વચગાળાના હુકમો રદબાતલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

વિશેષ હુકમ

આ તબક્કે, અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલોએ વિનંતી કરી હતી કે એક જગ્યા ખાલી રાખવાનો વચગાળાનો હુકમ આપવામાં આવ્યો હતો અને પિટિશન પેન્ડિંગ રહેવા દરમિયાન તે અમલમાં રહ્યો હતો, જેને અરજદારો ઉચ્ચ ફોરમનો સંપર્ક કરવા સક્ષમ બને તે માટે વાજબી સમયગાળા માટે લંબાવવામાં આવે.

રાહત આપવામાં આવી હોવાથી અને આજ સુધી અમલમાં રહી હોવાથી, તેને તારીખ ૧૨મી માર્ચ, ૨૦૧૮ સુધી ચાલુ રાખવી અવાજબી ગણાશે નહીં. તે મુજબ હુકમ કરવામાં આવે છે.

(એન.વી. અંજારિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

અનુપ

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.